

تأثیر ساختار کمیته حسابرسی بر ثبات بانکهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

دکتر رسول یاری فرد

استادیار گروه حسابداری، دانشگاه شهاب دانش، قم، ایران.

yari_fard@yahoo.com

نسرين عباسی

دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه شهاب دانش، قم، ایران. (نویسنده مسئول).

nasrinabasiy@gmail.com

چچیده

کمیته حسابرسی جهت انجام نقش نظارتی و حفاظت از منافع سهامداران باید مستقل از مدیریت سازمان باشد از طرفی با توجه به اینکه کمیته حسابرسی یکی از سازوکارهای راهبردی شرکتی است، در رابطه با پایش و راهبری عملیات و کیفیت اطلاعات واحدهای تجاری نقش اساسی دارد. لذا اعضای کمیته حسابرسی اثر بخش، قادر خواهند بود مدیریت را در راستای کاهش ریسک هدایت نمایند. بر همین اساس این پژوهش به دنبال بررسی تأثیر ساختار کمیته حسابرسی بر ثبات بانکها است. در این پژوهش تعداد ۱۳ بانک پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در دوره زمانی ۱۳۹۱-۱۴۰۰ بررسی شده است. جهت آزمون فرضیه ها از مدل های رگرسیونی خطی پانلی استفاده شده، یافته های پژوهش نشان می دهد که تمامی شاخص های کمیته حسابرسی از جمله اندازه، استقلال و تخصص مالی کمیته حسابرسی بر ثبات بانک تأثیر مثبت و معناداری دارد.

واژگان کلیدی: ثبات بانک، اندازه، استقلال، تخصص مالی کمیته حسابرسی.

مقدمه

در طی سالیان اخیر همه کشورها تلاش می کنند تا رشد اقتصادی خود را تسریع داده و به توسعه پایدار دست یابند. تحقیقات انجام شده در این زمینه نیز حاکی از آن است که واسطه های مالی نقش مهمی در تحقق این امر دارند. به طوری که برخی از اقتصاددان ها عقیده دارند که در کشورهای در حال توسعه، توسعه مالی عمدتاً بر اساس اصلاح عملکرد بانکها بوده و در بخش بانکی رخ می دهد. چرا که انباشت سرمایه یکی از شرایط لازم برای رشد اقتصادی می باشد و کشورهای در حال توسعه مانند ایران نیز با فقدان سرمایه کافی مواجه هستند که به کمک بازارهای مالی می توانند فرآیند تشکیل سرمایه را تسریع نمایند. بدین ترتیب از یک طرف این بانکها هستند که به عنوان یکی از مهمترین ابزارهای رشد و توسعه با جذب نقدینگی و اعطای تسهیلات به بخش های کارا و تخصیص بهینه منابع نقش تعیین کننده ای در تحقق رشد اقتصادی ایفا می کنند. و از طرف دیگر بازار سرمایه است که پس اندازها را به بخش های مختلف اقتصاد ملی برای سرمایه گذاری به شرکتها منتقل می کند (العتیان و بنی خالد^۱، ۲۰۱۹). در همین راستا یکی از ساختارهای راهبردی شرکتی برای رسیدن به اهداف از پیش تعیین شده، حسابرس داخلی و کمیته حسابرسی می باشد. به طور کلی حسابرسان افرادی هستند که می توانند از جانب حرفه ای که مزایای خودگردانی را در تملک دارد به نحوی عمل نمایند که از فعالیت های ناهمگون بکاهند و حتی رویه های عملی که باید در هر حسابرسی وجود داشته باشند را مجاز

¹ Al-Eitan and Bani-Khalid

بدارند (دیویس و روت‌اشتاين، ۲۰۰۶). به طور کلی ميتوان حسابر س داخلی را پارادایمی^۱ جدید در ادبیات راهبری شرکتی برشمرد که بر اساس الزامات و رهنمودها، دامنه مسئولیت های آن نسبت به سایر سازوکارها با توجه به عدم اطمینان محیط تجاری در حال گسترش است. بر همین اساس با توجه به نقشی که ساختار کمیته حسابر س بر ثبات بانکها دارند، در ادامه به شفاف سازی موضوع، بیان مساله، ضرورت و اهمیت انجام تحقیق، اهداف علمی و کاربردی تحقیق و به صورت خلاصه به بیان ساختار کلی و اصطلاحات تخصصی بکار رفته در تحقیق پرداخته می شود.

چارچوب نظری و پیشینه پژوهش

چارچوب نظری پژوهش

کمیته حسابر س یکی از بنیادی ترین مفاهیمی است که در سال های اخیر و به ویژه پس از رسوایی های مالی شرکت های بزرگ کانون توجه نهادهای قانونگذار و حرفه ای کشورهای توسعه یافته قرار گرفته است. این کمیته مسئول نظارت بر راهبری شرکتی، فرآیند گزارشگری مالی، ساختار کنترل داخلی، عملکرد حسابر س داخلی و فعالیت های حسابر س مستقل است و به نیابت از هیئت مدیره و نیز از طریق اطمینان بخشی نسبت به وظیفه پاسخگویی شرکت، از سهامداران حمایت می کند. به عبارت دیگر، کمیته حسابر س بر موضوعات با اهمیت گزارشگری مالی نظارت کرده، رعایت استانداردهای حسابداری را کنترل می کند و اطمینان حاصل می کند که کلیه اطلاعات لازم برای تصمیم گیری افشا شده باشد (موسوی و دستگیر، ۱۳۹۹). هیئت مدیره به عنوان بدنه اصلی حاکمیت شرکتی داخلی یک بانک، نقش مهمی در نظارت بر رفتار ریسک پذیری بانک و حفظ ثبات بانک ایفا می کنند. پس از بحران مالی ۲۰۰۸، اصلاحات نظارتی بازل، هیئت مدیره بانکها را تحت فشار قرار داد تا در نظارت بر مدیریت ریسک شرکت کنند و هیئتها معمولاً این نقش را از طریق کمیته حسابر س ایفا می کنند (سان و لیو،^۲ ۲۰۱۴).

در این میان بازار بدهی به عنوان بخش با اهمیتی از بازارهای مالی در سراسر جهان و بخصوص در ایران که سیستم مالی بانک محور است، بر ایجاد بحران، شوک و تشدید بی ثباتی در اقتصاد نقش موثری دارد. بر این اساس، یکی از رسالت های کمیته نظارت بانکی بال، نظارت و ارائه شاخص های نظارتی موثر برای کنترل و مدیریت بحران در بانکها و موسسات مالی و اعتباری است (طاهری، ۱۳۹۹). با این حال، بانک های بیشتری پس از بحران کمیته های ریسک ایجاد کرده اند، بنابراین سوال این است که آیا کمیته های حسابر س همچنان در حفظ ثبات بانک نقش دارند یا خیر؟ (مادود یول هوگ و همکاران،^۳ ۲۰۱۸). ثبات بانکی یکی از مباحث مهم در هر نظام مالی به شمار می رود. یکی از عوامل تأثیرگذار بر ثبات نظام بانکی، افزایش سهم بانک های خصوصی در نظام بانکی است که از دو طریق تاسیس بانک های خصوصی جدید و خصوصی سازی بانک های دولتی صورت می پذیرد. در این میان نباید نقش سهامداران نهادی و میزان اثربخشی آن بر رابطه بین افزایش سهم بانک های خصوصی در نظام بانکی و ثبات بانکی را نادیده گرفت (رستم زاده و همکاران، ۱۳۹۷).

با توجه به اینکه عملیات اصلی بانکها سپرده گذاری و ارائه تسهیلات می باشد لذا می توان ریسک اعتباری را به عنوان مهم ترین عامل عدم ثبات بانکها برشمرد. در همین راستا ریسک اعتباری به عنوان یکی از مهم ترین عوامل تأثیرگذار بر سلامت سیستم بانکی با زیان های ناشی از عدم بازپرداخت یا بازپرداخت با تاخیر اصل یا فرع وام از طرف مشتری ریسک اعتباری مرتبط می باشد. در تعریفی دیگر، ریسک اعتباری عبارت است از احتمال تعویق، مشکوک بودن وصول یا عدم وصول تسهیلات ارائه شده به مشتریان است. به عبارتی، ریسک اعتباری ریسکی است که بر اساس آن قرض

¹ Paradigm

² Sun and Liu

³ Moudud-Ul-Huq and et al

گیرنده وجه قادر به پرداخت اصل و فرع (وام) خود طبق شرایط مندرج در قرارداد نمی باشد؛ یعنی مطابق این ریسک، بازپرداخت ها یا با تأخیر انجام شده و یا وصول نمی شوند (بوسله و همکاران^۱، ۲۰۱۸). وجود چنین ریسکی، عملکرد بانک ها را می تواند به صورت نامطلوب متأثر کند. بنابراین، بانک ها برای ادامه حیات خود باید ریسک ها را کنترل نموده و اثرات نامطلوب آن را کاهش دهند که برای این کار، بررسی اثر گذاری ریسک اعتباری بر عملکرد بانک ضرورت دارد (سوسینلی و همکاران^۲، ۲۰۱۸).

یکی از مهم ترین منشاء ریسک اعتباری و ورشکستگی، ذخیره مطالبات مشکوک الوصول می باشد که میتواند در یک موسسه مالی با ناکارایی قابل ملاحظه ای مواجه گردد. طبق تعریف، منظور از کارایی ذخیره مطالبات مشکوک الوصول، پیش بینی بهینه و مطلوب مطالبات لاوصول در آینده است، به نحوی که بهترین انعکاس را در صورتهای مالی از نظر شفافیت و کیفیت سود و سرمایه گزارش شده، داشته باشد (آناندار جان و همکاران^۳، ۲۰۰۵). به بیان دیگر، ذخیره مطالبات مشکوک الوصول کارا، ذخیره ای است که کمتر از ذخیره مطالبات مشکوک الوصول بهینه نباشد. بنابراین، بدیهی است ذخیره مطالبات مشکوک الوصول ناکارا، ذخیره ای است که کمتر از ذخیره مطالبات بهینه تعیین شده باشد. به همین جهت، حد بهینه ذخیره مطالبات مشکوک الوصول باید براساس نسبت زیان حاصل از سرمایه گذاری بر دارایی ها، نسبت سپرده ها به دارایی ها، نسبت دارایی های موزون شده به ریسک به دارایی ها، نسبت دارایی های جاری به دارایی ها و کل تسهیلات بر دارایی ها معین گردد (تسای لین یه^۴، ۲۰۱۰). این مطالعه با تمرکز بر نقش مهم کمیته حسابرسی بانک ها در حفظ ثبات بانک ها، از چندین جهت با مطالعات قبلی متفاوت است. اولاً، اثربخشی کمیته حسابرسی می تواند ثبات بانک را پس از بحران مالی ۲۰۰۸ حفظ کند، اگرچه بانک های بیشتری کمیته های ریسک را برای نظارت بر ریسک بانک ایجاد می کنند. دوماً، برخلاف مطالعات قبلی که فقط بر بانک های دولتی با فقط خصوصی متمرکز بودند (نگوین و دانگ، ۲۰۲۰) یا فقط بانک ها در کشورهای توسعه یافته (سان و لیو، ۲۰۱۴)، مطالعه حاضر چندین بانک را پوشش می دهد و بررسی می کند که آیا ساختار کمیته حسابرسی بر ثبات بانکهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیر دارد یا خیر؟ و اگر تاثیر دارد آیا منجر به افزایش ثبات بانک ها می شود؟

پیشینه پژوهش

نگوین^۵ (۲۰۲۲) ساختار کمیته حسابرسی، کیفیت نهادی و ثبات بانک را بررسی کرد. این مطالعه با تمرکز بر ساختار کمیته حسابرسی نشان می دهد که کمیته های حسابرسی کوچکتر با اعضای مستقل تر می توانند ثبات بانک را افزایش دهند. این موضوع نشان می دهد که اثربخشی کمیته حسابرسی ارتباط مثبتی با ثبات بانک دارد. نتایج همچنین نشان دادند که اثربخشی کمیته حسابرسی اساساً ثبات بانک را از طریق اثر تخصیص مجدد سود و انگیزه ها برای حفظ نسبت سرمایه تقویت می کند. علاوه بر این، رابطه بین ثبات بانک ها و اثربخشی کمیته حسابرسی بستگی به سلامت هر بانک و کیفیت نهادی هر کشور دارد. کوآنگ^۶ (۲۰۲۱) در پژوهشی به بررسی نظارت بر ریسک پذیری بانک ها توسط کمیته های حسابرسی و کمیته های شرعی پرداخت. نتایج مطالعه وی نشان میدهد که تعهد یک حسابرسی به استقلال، تعداد جلسات، و تخصص مالی به طور منفی بر ریسک پذیری بانکهای متعارف تاثیر میگذارد، که نشان میدهد اثربخشی بالای کمیته های حسابرسی آنها ممکن است فعالیتهای ریسکپذیری بانکها را محدود کند. با این حال، چنین رابطه هایی در

¹ Bouslah and Et al

² Cucinelli and Et al

³ Anandarajan and Et al

⁴ Tsai-lien Yeh

⁵ Nguyen

⁶ Quang

بانکهای اسلامی مشهود یا مشاهده نشده است. در عوض، با یک مکانیزم انتقال متفاوت، نسبت اعضای زن و تخصص مالی در کمیته های شریعت تاثیر منفی بر ریسک پذیری دارد، اما اندازه کمیته شریعت تاثیر مثبتی بر ریسک پذیری در بانکهای شریعت دارد. این نتایج نشان میدهد که اثربخشی بالای تعهد شریعت میتواند رفتارهای ریسک پذیری را در بانکهای اسلامی محدود کند.

الموسالی و همکاران^۱ (۲۰۱۹) پژوهشی را با عنوان، ساختار مالکیت و اثربخشی کمیته حسابرسی، کشورهای حوزه خلیج فارس، با استفاده از ۲۲۱ شرکت به روش رگرسیون حداقل مربعات معمولی با داده های تلفیقی مورد بررسی قرار دادند. نتایج حاکی از آن است که مالکیت نهادی، مالکیت خانوادگی و مالکیت دولتی بر اثربخشی کمیته حسابرسی تاثیر مثبت دارد و به عنوان مکمل اثربخشی کمیته حسابرسی عمل می کنند. همدن آمر و جیفی^۲ (۲۰۱۹) در پژوهشی با عنوان، ترجیحات سرمایه گذار نهادی، عملکرد حسابرسی داخلی و اثربخشی کمیته حسابرسی، ۲۰۲۰ سال - شرکت را برای دوره ۲۰۰۹ الی ۲۰۱۲، به روش رگرسیون حداقل مربعات معمولی مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان داد بین عملکرد حسابرسی داخلی و اثربخشی کمیته حسابرسی و مالکیت نهادی رابطه مثبت وجود دارد.

الایتان و بنی خالد^۳ (۲۰۱۹) به موضوع ریسک اعتباری و عملکرد مالی بانک های تجاری اردن: با آنالیز داده های پاتل از هر دو مدل اثر ثابت و تصادفی و روش GLS استفاده شده است پرداختند. نتایج نشان می دهد که ریسک اعتباری تاثیر منفی معنی داری بر بازده دارایی و بازده حقوق صاحبان سهام دارد. در حالی که، کل سپرده ها و اندازه بانک تاثیر مثبت و قابل توجهی بر عملکرد مالی بانک های تجاری اردن دارد. پورتتی و همکاران^۴ (۲۰۱۹) تاثیر محتوای اطلاعاتی اعلان های سود بر استقلال کمیته حسابرسی در اروپای غربی را بررسی کردند و به این نتیجه رسیدند که بین محتوای اطلاعاتی اعلان های سود و استقلال کمیته حسابرسی رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد.

معروفخانی و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی به بررسی مدلی برای ارزیابی عملکرد کمیته حسابرسی در بازار سرمایه پرداختند نتایج پژوهش آنها نشان داد به منظور ارزیابی عملکرد کمیته حسابرسی در بازار سرمایه ایران، می توان عملکرد کمیته را از ۸ بعد اصلی شامل ترکیب اعضای کمیته، اختیارات کمیته، منشور کمیته، جلسات کمیته، شناخت کسب و کار، نظارت، رعایت اصول اخلاقی و مقرراتی و گزارشگری کمیته و ۶۳ شاخص زیرمجموعه آنها، مورد ارزیابی قرار داد. بدین ترتیب از میان مدل های متفاوت ارزیابی عملکرد، برای ارزیابی عملکرد کمیته حسابرسی در بازار سرمایه ایران، مدل خود ارزیابی انتخاب شد که تهیه پرسشنامه خود ارزیابی با ابعاد و شاخصهای منتج از این پژوهش، بعنوان مدل پیشنهادی ارائه گردید.

ولی زاده و همکاران (۱۴۰۰) ارتباط بین ویژگی های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت های مالی با تاکید بر نقش مالکیت سهامداران نهادی را بررسی کردند. نتایج پژوهش آنها نشان داد تخصص مالی رئیس کمیته حسابرسی و تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی با قابلیت مقایسه صورت های مالی ارتباط مثبت و معنادار دارد. همچنین مالکیت سهامداران نهادی بر ارتباط بین تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی و تخصص مالی رئیس کمیته حسابرسی با قابلیت مقایسه صورت های مالی تاثیر مثبت و معنادار دارد. بر اساس نتایج، کمیته حسابرسی موجب بهبود قابلیت مقایسه صورت های مالی می شود. از طرفی وجود مالکیت سهامداران نهادی به تقویت قابلیت مقایسه صورتهای مالی منجر می شود.

¹ Al-Musali and et al

² Hamdan Amer and Jaifi

³ Al-Eitan and Bani-Khalid

⁴ Porette and et al

کردمنجیری و جعفریان سرتایی (۱۴۰۰) در پژوهشی به بررسی رابطه بین دوره زمانی تشکیل کمیته حسابرسی و حسابرسی داخلی با خطای پیش بینی جریان‌های نقدی آتی با در نظر گرفتن ریسک پذیری شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. یافته های پژوهش آنها نشان می دهد که ارتباط معنادار بین دوره زمانی تشکیل کمیته حسابرسی و حسابرسی داخلی با خطای پیش بینی جریان های نقدی آتی را تایید کرد و همچنین یافته ها نشان داد که ریسک پذیری بر رابطه بین دوره زمانی تشکیل حسابرسی داخلی با خطای پیش بینی جریان های نقدی آتی تاثیرگذار است ولی بر رابطه دوره زمانی تشکیل کمیته حسابرسی با خطای پیش بینی جریان های نقدی آتی معنادار نشد.

فرضیه های پژوهش

با توجه به مبانی نظری ارائه شده و برای پاسخ به سوالات تحقیق، فرضیات زیر مطرح می گردد:

فرضیه ۱: ساختار کمیته حسابرسی بر ثبات بانک تاثیرگذار است.

فرضیه ۱-۱: اندازه کمیته حسابرسی بر ثبات بانک تاثیرگذار است.

فرضیه ۱-۲: استقلال کمیته حسابرسی بر ثبات بانک تاثیرگذار است.

فرضیه ۱-۳: تخصص مالی کمیته حسابرسی بر ثبات بانک تاثیرگذار است.

روش تحقیق

تحقیق حاضر از نظر هدف، از نوع تحقیقات کاربردی محسوب می شود. هدف تحقیقات کاربردی توسعه دانش کاربردی در یک زمینه خاص است. به عبارت دیگر تحقیقات کاربردی به سمت کاربرد عملی دانش هدایت می شوند. همچنین از نظر نحوه گردآوری داده ها این تحقیق توصیفی و از لحاظ نوع همبستگی می باشد. زیرا میزان وابستگی متغیر وابسته و متغیر مستقل را نسبت به هم بررسی می کند. روش تحقیق به صورت استقرایی است که در آن مبانی نظری و پیشینه پژوهش از راه کتابخانه، مقاله و اینترنت جمع آوری شده و در رد یا اثبات فرضیه پژوهش با بکارگیری روش های آماری مناسب، از استدلال استقرایی در تعمیم نتایج استفاده می گردد. در این تحقیق، برای آزمون فرضیه از صورتهای مالی هر سال شرکتها استفاده خواهد شد. لازم به ذکر است که برای تحلیل آماری نیز از نرم افزار SPSS (نسخه ۲۱) و Eviews (نسخه ۹) استفاده شده است.

مدل آزمون فرضیات

با توجه به اینکه در این تحقیق به بررسی تاثیر ساختار کمیته حسابرسی بر ثبات بانکهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته شده است. لذا مدل فرضیات بر اساس تحقیق نگوین (۲۰۲۱)، حبیب و همکاران^۱ (۲۰۲۱) و ژو و همکاران^۲ (۲۰۲۱) به شرح زیر ارائه می گردد:

مدل آزمون فرضیه فرعی اول

$$BSTAB_{it} = \beta_0 + \beta_1 ACSIZE_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 ROE_{it} + \beta_4 LOAN_{it} + \beta_5 LIQ_{it} + \beta_6 \Delta LOAN_{it} + \beta_7 A\_CAPITAL_{it} + e_{it}$$

مدل آزمون فرضیه فرعی دوم

¹ Habib and Et al

² Zhou and Et al

$$BSTAB_{it} = \beta_0 + \beta_1 ACIND_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 ROE_{it} + \beta_4 LOAN_{it} + \beta_5 LIQ_{it} + \beta_6 \Delta LOAN_{it} + \beta_7 A\_CAPITAL_{it} + e_{it}$$

مدل آزمون فرضیه فرعی سوم

$$\beta_3 ROE_{it} + \beta_4 LOAN_{it} + \beta_5 LIQ_{it} + \beta_6 \beta_2 SIZE_{it} + \beta_1 ACEXP \beta_0 + BSTAB_{it} = \Delta LOAN_{it} + \beta_7 A\_CAPITAL_{it} + e_{it}$$

جدول (۱): نام و نماد متغیرهای تحقیق

نرخ بازده حقوق صاحبان سهام (ROE)	ثبات بانک (BSTAB)
نسبت تسهیلات اعطایی به کل دارایی ها (LOAN)	اندازه کمیته حسابرسی (ACSIZE)
نقدینگی (LIQ)	استقلال کمیته حسابرسی (ACIND)
تغییرات تسهیلات اعطایی ($\Delta LOAN$)	تخصص مالی کمیته حسابرسی (ACEXP)
درصد کفایت سرمایه (A_CAPITAL)	اندازه بانک (SIZE)
خطای مدل (e)	

نحوه اندازه گیری متغیر وابسته

با توجه به اینکه عملیات اصلی بانکها سپرده گذاری و ارائه تسهیلات می باشد لذا می توان ریسک اعتباری را به عنوان مهم ترین عامل عدم ثبات بانکها برشمرد. در همین راستا حبیب و همکاران (۲۰۲۱) و ژو و همکاران (۲۰۲۱) دریافتند زمانیکه بانکها با ذخایر مطالبات مشکوک الوصول غیرعادی مواجه می شوند این مهم ثبات بانکها را با مشکل مواجه کرده و ریسک قابل ملاحظه ای برای بانک ایجاد می کند. بر همین اساس در این پژوهش طبق تحقیقات مذکور برای محاسبه عدم ثبات بانکها از مدل زیر استفاده می شود:

$$LLP = \gamma_0 + \beta_1 NPL + \beta_2 \Delta NPL + \beta_3 LLR + \beta_4 NLC + \beta_5 LOAN + \beta_6 \Delta LOAN + YEARDUMMY + \varepsilon$$

LLP: ذخایر مطالبات عام و خاص به کل تسهیلات اعطایی.

NPL: مبلغ تسهیلات غیرجاری به کل تسهیلات اعطایی.

ΔNPL : نسبت تغییرات تسهیلات غیرجاری.

LLR: نسبت تغییرات اندوخته زیان (سوخت شده) تسهیلات

NLC: نسبت تغییرات هزینه مطالبات مشکوک الوصول بانکها

LOAN: لگاریتم مجموع تسهیلات اعطایی بانکها

$\Delta LOAN$: نسبت تغییرات مجموع تسهیلات اعطایی بانکها

YEARDUMMY: متغیر مجازی سال

ε : مقدار خطا نشان دهنده عدم ثبات بانکها می باشد.

لازم به ذکر است با توجه به اینکه هدف از مدل، محاسبه متغیر ثبات بانک است لذا بایستی ابتدا از مقدار خطا، قدر مطلق گرفته و ضرب بر ۱- نماییم. بر همین اساس هر چه مقدار مذکور نزدیک به صفر باشد نشان دهنده ثبات بیشتر بانک است.

نحوه اندازه گیری متغیرهای مستقل

برای محاسبه ساختار کمیته حسابرسی از سه معیار به شرح مقابل استفاده می شود: ۱- اندازه کمیته حسابرسی، ۲- استقلال کمیته حسابرسی و ۳- تخصص مالی کمیته حسابرسی.

اندازه کمیته حسابرسی: برای محاسبه این متغیر از تعداد کل اعضای کمیته حسابرسی در پایان سال مالی استفاده می شود.

استقلال کمیته حسابرسی: برای سنجش این متغیر از حاصل نسبت اعضای غیرموظف بر کل اعضای کمیته حسابرسی استفاده شده است.

تخصص مالی کمیته حسابرسی: برای سنجش این متغیر از حاصل نسبت اعضای کمیته حسابرسی دارای تخصص مالی، حسابداری و مدیریت بر کل اعضای کمیته حسابرسی استفاده شده است (زگارینی و همکاران، ۲۰۱۶ و ادريس و همکاران، ۲۰۱۸).

متغیرهای کنترلی و نحوه اندازه گیری آنها

اندازه بانک: معیارهای مختلفی برای اندازه گیری متغیر اندازه بانک وجود دارد که عبارتند از: مقدار کل دارایی‌ها، میزان فروش و تعداد کل کارکنان اما در این تحقیق اندازه بانک با استفاده از $\ln$ دارایی‌ها محاسبه می شود.

نرخ بازده حقوق صاحبان سهام: برای اندازه گیری این متغیر از تقسیم سود خالص به حقوق صاحبان سهام استفاده می شود.

نسبت تسهیلات اعطایی به کل دارایی‌ها: برای اندازه گیری این متغیر از تقسیم کل تسهیلات اعطایی به کل دارایی‌ها استفاده می شود.

نقدینگی: برای اندازه گیری این متغیر از تقسیم موجودی نقد به کل دارایی‌ها استفاده می شود. تولید ناخالص داخلی سرانه: لگاریتم طبیعی تولید ناخالص داخلی (GDP) سرانه در یک سال می باشد. **تغییرات تسهیلات اعطایی:** از نسبت تغییرات مجموع تسهیلات اعطایی بانکها بدست می آید.

درصد کفایت سرمایه: برای اندازه گیری این متغیر از نسبت زیر استفاده می شود:

$$\text{نرخ کفایت سرمایه} = \left(\frac{\text{سرمایه پایه}}{(\text{ضریب تبدیل} * \text{ضریب ریسک} * \text{اقدام زیر خط}) + (\text{اقدام بالای خط} * \text{ضریب ریسک})} \right)$$

جامعه و نمونه آماری

جامعه ی آماری این پژوهش شامل بانکهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است که این بانک ها در دوره زمانی ۱۳۹۱ تا ۱۴۰۰ مورد آزمون واقع می شوند. به علت دشواری های خاص حاصل از آن و همچنین وجود برخی ناهماهنگی ها میان اعضای جامعه در ارتباط با داده های مورد نیاز پژوهش، شرایط زیر برای انتخاب نمونه ی آماری قرار داده شده و نمونه ی آماری پژوهش به روش حذف سیستماتیک انتخاب شده است:

۱. برای رعایت قابلیت مقایسه پذیری آنها، سال مالی بانکها منتهی به پایان اسفند ماه هر سال باشد.
۲. طی قلمرو زمانی پژوهش، هیچ گونه توقف فعالیت نداشته و دوره مالی خود را تغییر نداده باشند.
۳. کلیه ی اطلاعات مورد نیاز از بانکها برای پژوهش در دسترس باشد بانک های انتخاب شده به شرح جدول زیر می باشند:

جدول (۲): تعداد بانک های پذیرفته شده و نمونه انتخابی در تحقیق

ردیف	نام بانک	ردیف	نام بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۷	بانک سرمایه
۲	بانک پارسیان	۸	بانک سینا
۳	بانک پاسارگاد	۹	بانک صادرات ایران
۴	بانک تجارت	۱۰	بانک کار آفرین
۵	بانک خاورمیانه	۱۱	بانک گردشگری
۶	بانک دی	۱۲	بانک ملت
۱۳	پست بانک ایران		

یافته های پژوهش

آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

نتایج تحلیل توصیفی متغیرهای پژوهش در جدول (۳) ارائه شده است.

جدول (۳): نتایج آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	میانه	بیشینه	کمینه	انحراف معیار	چولگی	کشدگی
ثبات بانک (BSTAB)	-۰/۰۶۹	-۰/۰۵۳	-۰/۰۰۰	-۰/۰۵۱۰	۰/۰۷۷	-۰/۰۹۰۸	۳/۰۵۲
اندازه کمیته حسابرسی (ACSIZE)	۴/۰۹۲	۴/۰۰۰	۹/۰۰۰	۳/۰۰۰	۱/۶۹۵	۰/۸۲۲	۵/۴۹۵
استقلال کمیته حسابرسی (ACIND)	۰/۶۶۴	۰/۶۶۶	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۳۰۰	-۰/۶۷۷	۲/۷۳۴
تخصیص مالی کمیته حسابرسی (ACEXP)	۰/۷۱۷	۰/۷۵۰	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۲۸۵	-۰/۷۹۷	۲/۷۹۷
اندازه بانک (SIZE)	۱۹/۷۶۱	۱۹/۷۸۷	۲۳/۰۲۹	۱۵/۵۳۶	۱/۴۰۸	-۰/۰۴۵	۲/۷۹۰
نرخ بازده حقوق صاحبان سهام (ROE)	-۰/۱۵۵	۰/۱۶۸	۰/۹۷۰	-۰/۹۴۷	۰/۲۷۸	-۰/۰۹۰۳	۷/۵۸۳
نسبت تسهیلات اعطایی به کل دارایی ها (LOAN)	-۰/۵۶۶	۰/۶۰۶	۰/۷۲۸	۰/۱۲۹	۰/۱۲۸	-۱/۲۲۱	۴/۱۹۰
نقدینگی (LIQ)	-۰/۰۳۶	۰/۰۳۱	۰/۱۷۱	۰/۰۰۱	۰/۰۳۵	۱/۶۲۱	۵/۹۳۵
تغییرات تسهیلات اعطایی (DLOAN)	-۰/۱۲۵	۰/۱۱۱	۰/۴۷۶	-۰/۱۳۵	۰/۱۰۰	۰/۵۷۹	۴/۱۳۱
درصد کفایت سرمایه (A_CAPITAL)	-۰/۰۰۱	۰/۰۷۰	۰/۳۲۵	-۳/۲۶۰	۰/۴۱۸	-۶/۸۶۵	۵۲/۲۸۳

با توجه به جدول (۳) تعداد مشاهدات سال - بانک بر اساس داده های ترکیبی متوازن، ۱۳۰ مشاهده برابر با ۱۳ بانک در ۱۰ سال بوده است. با توجه به آماره توصیفی، می توان شاخص های بالا را به شاخص های مرکزی، پراکندگی و سایر شاخص ها تقسیم نمود، که شاخص های مرکزی عبارت از شاخص میانگین و میانه، شاخص های پراکندگی عبارت از شاخص انحراف معیار و سایر شاخص ها عبارت از شاخص بیشینه، کمینه، چولگی و کشیدگی می باشد. به طور خلاصه میانگین متغیر اندازه کمیته حسابرسی ۴/۰۹۲ و استقلال کمیته حسابرسی ۰/۶۶۴ و تخصص مالی کمیته حسابرسی ۰/۷۱۷ می باشد. همچنین میانگین درصد کفایت سرمایه در بانکها نشان دهنده این است که بانکها از کفایت سرمایه مطلوبی برخوردار نیستند و دارای ریسک ورشکستگی می باشند زیرا طبق آخرین نرخ اعلام بانک مرکزی نرخ کفایت سرمایه زیر ۸٪ نشان دهنده وضعیت نامطلوب بانک با همان درمادگی مالی است. در مورد ضریب چولگی منفی برخی از متغیرها نیز میتوان گفت که این موضوع حاکی از وجود چوله به راست و تمایل این متغیرها به مقادیر کوچکتر است، همچنین مثبت بودن ضرایب کشیدگی، حکایت از این مطلب دارد که از توزیع نرمال بلندتر بوده و داده ها حول میانگین متمرکز شده است.

آزمون نرمالیتت متغیر وابسته پژوهش

از آنجایی که در انجام این تحقیق به منظور تخمین پارامترهای مدل از روش حداقل مربعات معمولی استفاده می گردد و این روش بر این فرض استوار است که متغیر وابسته پژوهش دارای توزیع نرمال باشد و توزیع غیرنرمال آن منجر به تخطی از مفروضات این روش برای تخمین پارامترها می شود، در این مطالعه این موضوع از طریق آزمون کولموگروف - اسمیرنوف (K-S) بررسی شده است.

جدول (۴): نتایج بررسی نرمالیتت توزیع متغیر وابسته

نتایج آزمون K-S (نرمالیتت)						متغیر
سطح معناداری	آماره K-S	منفی	مثبت	انحراف معیار	میانگین	
۰/۱۴۹	۱/۰۷۲	-۰/۵۱۰	-۰/۰۰۰	۰/۰۷۷	-۰/۰۶۹	ثبات بانک (BSTAB)

با توجه به جدول شماره (۴)، بعد از آزمون نرمالیتت، سطح معنی داری آماره Z آزمون KS برای متغیر وابسته (ثبات بانک) به بالاتر از ۰/۰۵ افزایش یافته بنابراین فرضیه H_0 مبنی بر نرمال بودن توزیع متغیر وابسته در تمامی فرضیات پذیرفته می شود و گویای آن است که متغیر مذکور دارای توزیع نرمال می باشد لذا برای آزمون فرضیات از روش های آماری پارامتریک استفاده می گردد.

آزمون ریشه واحد (مانایی) متغیرهای پژوهش

در این پژوهش برای آزمون مانایی از آزمون دیکی فولر تعمیم یافته (ADF) استفاده شده است. نتایج این آزمون در جدول (۵) ارائه شده است.

جدول (۵): نتایج آزمون ریشه واحد با استفاده از آزمون دیکی فولر تعمیم یافته

متغیر	تعداد وقفه	مقدار آماره t	سطح معنی داری
ثبات بانک (BSTAB)	۰	-۴/۳۳۹	۰/۰۰۰
اندازه کمیته حسابرسی (ACSIZE)	۰	-۳/۴۹۶	۰/۰۰۹
استقلال کمیته حسابرسی (ACIND)	۰	-۴/۱۹۹	۰/۰۰۱
تخصص مالی کمیته حسابرسی (ACEXP)	۰	-۴/۰۵۸	۰/۰۰۱

اندازه بانک (SIZE)	۰	-۴/۶۷۱	۰/۰۰۲
نرخ بازده حقوق صاحبان سهام (ROE)	۰	-۹/۵۷۷	۰/۰۰۰
نسبت تسهیلات اعطایی به کل دارایی ها (LOAN)	۰	-۴/۲۲۲	۰/۰۰۰
نقدینگی (LIQ)	۰	-۷/۳۰۹	۰/۰۰۰
تغییرات تسهیلات اعطایی (DLOAN)	۰	-۷/۷۸۹	۰/۰۰۰
درصد کفایت سرمایه (A_CAPITAL)	۰	-۷/۱۲۳	۰/۰۰۰

با توجه به نتایج ارائه شده در جدول بالا تمامی متغیرهای پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد از مانایی برخوردار می باشند.

نتایج آزمون فرضیات پژوهش

نتایج آزمون پیش فرض و آزمون رگرسیون به شرح زیر می باشد.

نتایج آزمون های پیش فرض رگرسیون

نتایج آماره اف لیمر برای فرضیه های تحقیق

با توجه به اینکه سطح معنی داری آماره F-limer کمتر از سطح خطای مورد پذیرش (۵ درصد) بوده، بنابراین روش داده های پانل نسبت به روش داده های پولد ارجحیت دارد.

جدول (۶): نتایج آماره اف لیمر برای فرضیه های تحقیق

سطح معناداری	مقدار آماره	فرضیه های تحقیق
۰/۰۰۰ Prob.	۱۳/۱۰۶	فرضیه فرعی اول
۰/۰۰۰ Prob.	۱۵/۴۵۱	فرضیه فرعی دوم
۰/۰۰۰ Prob.	۱۴/۵۳۵	فرضیه فرعی سوم

نتایج آماره هاسمن برای فرضیه های تحقیق

از آنجایی که سطح معنی داری آماره H-hausman کمتر از سطح خطای مورد پذیرش (۵ درصد) بوده، بنابراین روش رگرسیون با اثرات ثابت نسبت به روش رگرسیون با اثرات تصادفی ارجحیت دارد.

جدول (۷): نتایج آماره هاسمن برای فرضیه های تحقیق

سطح معناداری	مقدار آماره	فرضیه های تحقیق
۰/۰۳۳ Prob.	۱۵/۲۴۷	فرضیه فرعی اول
۰/۰۰۰ Prob.	۲۹/۰۶۳	فرضیه فرعی دوم
۰/۰۰۱ Prob.	۲۳/۰۷۱	فرضیه فرعی سوم

نتایج آماره وایت برای فرضیه های تحقیق

در صورتیکه سطح معنی داری آماره White کمتر از سطح خطای مورد پذیرش باشد با مشکل ناهمسانی واریانس مواجه هستیم لذا اقدام به رفع مشکل ناهمسانی واریانس به روش حداقل مجذورات تعدیل شده می شود.

جدول (۸): نتایج آماره اف وایت برای فرضیه های تحقیق

سطح معناداری	مقدار آماره	فرضیه های تحقیق
۰/۰۰۰ Prob.	۳/۱۵۰	فرضیه فرعی اول
۰/۰۰۰ Prob.	۳/۹۶۴	فرضیه فرعی دوم
۰/۰۰۰ Prob.	۲/۷۶۷	فرضیه فرعی سوم

نتایج آماره گادفری برای فرضیه های تحقیق

با توجه به اینکه سطح معنی داری آماره Godfrey بیشتر از سطح خطای مورد پذیرش است رگرسیون دارای مشکل خود همبستگی سریالی نمی باشد.

جدول (۹): نتایج آماره گادفری برای فرضیه های تحقیق

سطح معناداری	مقدار آماره	فرضیه های تحقیق
۰/۲۰۱ Prob.	۲/۰۹۳	فرضیه فرعی اول
۰/۱۸۹ Prob.	۲/۴۷۱	فرضیه فرعی دوم
۰/۱۱۶ Prob.	۳/۱۴۳	فرضیه فرعی سوم

نتایج آزمون فرضیه فرعی اول

جدول (۱۰): نتایج برآورد مدل برای فرضیه فرعی اول پژوهش

آماره VIF	سطح معنی داری	آماره t	ضریب رگرسیون	نام و نماد متغیر
۱/۰۷۶	۰/۰۰۳	۲/۹۷۳	۰/۰۰۷	اندازه کمیته حسابرسی (ACSIZE)
۱/۱۰۹	۰/۰۴۲	۲/۰۲۴	۰/۰۰۷	اندازه بانک (SIZE)
۱/۰۶۱	۰/۰۰۹	۲/۷۱۸	۰/۰۴۹	نرخ بازده حقوق صاحبان سهام (ROE)
۱/۱۵۰	۰/۰۴۶	۲/۰۱۳	۰/۰۶۵	نسبت تسهیلات اعطایی به کل دارایی ها (LOAN)
۱/۱۰۸	۰/۱۵۶	۱/۴۲۵	۰/۲۳۳	نقدینگی (LIQ)
۱/۱۶۰	۰/۰۰۱	۳/۲۹۴	۰/۲۳۵	تغییرات تسهیلات اعطایی (DLOAN)
۱/۰۷۳	۰/۰۰۰	۱۱/۲۵۳	۰/۱۱۰	درصد کفایت سرمایه (A_CAPITAL)
-	۰/۰۰۶	-۲/۷۷۰	-۰/۲۳۹	مقدار ثابت
۱/۷۵۰		آماره دوربین واتسون	۱۱/۶۵۴ ۰/۰۰۰	آماره F (سطح معنی داری)
۸/۸۶۱ ۰/۱۰۲		آماره جارکو برا (سطح معنی داری)	۰/۶۲۲	(ضریب تعیین)

بر اساس نتایج آزمون فرضیه فرعی اول، با توجه به اینکه آماره F (۰/۰۰۰) دارای سطح معناداری زیر (۵ درصد) می باشد، بنابراین رگرسیون قدرت تبیین دارد. ضریب تعیین مدل نیز گویای آن است که ۶۲/۲ درصد از تغییرات متغیر ثبات

بانک، توسط متغیرهای وارد شده در مدل تبیین می شود. همچنین در بررسی مفروضات رگرسیون کلاسیک نتایج آزمون جارکوبرا گویای آن است که باقیمانده های حاصل از برآورد مدل در سطح اطمینان ۹۵٪ از توزیع نرمال برخوردار می باشند بطوری که سطح معنی داری مربوط به این آزمون بزرگتر از ۰/۰۵ است (۰/۱۰۲). همچنین با توجه به این که مقدار آماره دوربین واتسون مدل مابین ۱/۵ و ۲/۵ است (۱/۷۵۰) لذا می توان گفت در مدل، مشکل خود همبستگی باقیمانده ها وجود ندارد. در نهایت با توجه به سطح معناداری متغیر اندازه کمیته حسابرسی (متغیر مستقل) که زیر ۰/۰۵ است (۰/۰۰۳) لذا اندازه کمیته حسابرسی بر ثبات بانک تاثیر مثبت و معناداری دارد. از متغیرهای کنترلی نیز اندازه بانک، نرخ بازده حقوق صاحبان سهام، نسبت تسهیلات اعطایی به کل دارایی ها، تغییرات تسهیلات اعطایی و درصد کفایت سرمایه بر ثبات بانک تاثیر مثبت و معناداری دارد. در نهایت با آزمون همخطی میان متغیرهای تحقیق نیز مقدار آماره VIF (عامل تورم واریانس) برای تمامی متغیرها از ۵ کوچکتر بوده و بیانگر این است که میان متغیرهای پژوهش مشکل همخطی شدید وجود ندارد.

نتایج آزمون فرضیه فرعی دوم

جدول (۱۱): نتایج برآورد مدل برای فرضیه فرعی دوم پژوهش

نام و نماد متغیر	ضریب رگرسیون	آماره t	سطح معنی داری	آماره VIF
استقلال کمیته حسابرسی (ACIND)	۰/۰۴۶	۲/۸۰۳	۰/۰۰۴	۱/۱۶۱
اندازه بانک (SIZE)	۰/۰۰۸	۲/۱۵۳	۰/۰۲۱	۱/۰۹۵
نرخ بازده حقوق صاحبان سهام (ROE)	۰/۰۴۶	۲/۴۱۹	۰/۰۱۲	۱/۰۲۲
نسبت تسهیلات اعطایی به کل دارایی ها (LOAN)	۰/۰۶۹	۲/۱۹۱	۰/۰۲۰	۱/۱۶۸
نقدینگی (LIQ)	۰/۱۲۱	۰/۸۰۴	۰/۴۲۳	۱/۱۷۸
تغییرات تسهیلات اعطایی (DLOAN)	۰/۲۱۴	۲/۷۵۹	۰/۰۰۶	۱/۱۶۹
درصد کفایت سرمایه (A_CAPITAL)	۰/۱۱۵	۱۱/۲۲۳	۰/۰۰۰	۱/۰۷۰
مقدار ثابت	-۰/۱۴۱	-۱/۷۲۲	۰/۰۸۷	-
آماره F	۱۱/۷۴۷		آماره دوربین واتسون	۱/۸۰۲
(سطح معنی داری)	۰/۰۰۰			
(ضریب تعیین)	۰/۶۳۵		آماره جارکو برا (سطح معنی داری)	۸/۸۶۱ ۰/۱۰۲

بر اساس نتایج آزمون فرضیه فرعی دوم، با توجه به این که مقدار آماره دوربین واتسون مدل مابین ۱/۵ و ۲/۵ است (۱/۸۰۲) لذا می توان گفت در مدل، مشکل خود همبستگی باقیمانده ها وجود ندارد. در نهایت با توجه به سطح معناداری متغیر استقلال کمیته حسابرسی (متغیر مستقل) که زیر ۰/۰۵ است (۰/۰۰۴) لذا استقلال کمیته حسابرسی بر ثبات بانک تاثیر مثبت و معناداری دارد. از متغیرهای کنترلی نیز اندازه بانک، نرخ بازده حقوق صاحبان سهام، نسبت تسهیلات اعطایی به کل دارایی ها، تغییرات تسهیلات اعطایی و درصد کفایت سرمایه بر ثبات بانک تاثیر مثبت و معناداری دارد. در نهایت با آزمون همخطی میان متغیرهای تحقیق نیز مقدار آماره VIF (عامل تورم واریانس) برای تمامی متغیرها از ۵ کوچکتر بوده و بیانگر این است که میان متغیرهای پژوهش مشکل همخطی شدید وجود ندارد.

نتایج آزمون فرضیه فرعی سوم

جدول (۱۲): نتایج برآورد مدل برای فرضیه فرعی سوم پژوهش

نام و نماد متغیر	ضریب رگرسیون	آماره t	سطح معنی داری	آماره VIF
استقلال کمیته حسابرسی (ACIND)	۰/۰۳۹	۲/۷۴۲	۰/۰۰۴	۱/۰۶۵
اندازه بانک (SIZE)	۰/۰۰۷	۲/۱۶۰	۰/۰۲۳	۱/۱۳۳
نرخ بازده حقوق صاحبان سهام (ROE)	۰/۰۴۳	۲/۳۸۳	۰/۰۱۰	۱/۰۱۴
نسبت تسهیلات اعطایی به کل دارایی ها (LOAN)	۰/۰۶۵	۲/۲۰۳	۰/۰۱۶	۱/۱۶۱
نقدینگی (LIQ)	۰/۰۹۹	۰/۶۲۹	۰/۵۳۰	۱/۱۲۰
تغییرات تسهیلات اعطایی (DLOAN)	۰/۲۰۹	۲/۶۷۰	۰/۰۰۸	۱/۱۴۹
درصد کفایت سرمایه (A_CAPITAL)	۰/۱۱۵	۱۱/۲۶۵	۰/۰۰۰	۱/۰۷۱
مقدار ثابت	-۰/۱۴۵	-۱/۸۳۳	۰/۰۶۹	-
آماره F	۱۱/۶۵۱	آماره دوربین واتسون		۱/۷۹۷
(سطح معنی داری)	۰/۰۰۰	آماره جاکو برا (سطح معنی داری)		۸/۸۶۱ ۰/۱۰۲
(ضریب تعیین)	۰/۶۳۳			

بر اساس نتایج آزمون فرضیه فرعی سوم، با توجه به این که مقدار آماره دوربین واتسون مدل مابین ۱/۵ و ۲/۵ است (۱/۷۹۷) لذا می توان گفت در مدل، مشکل خود همبستگی باقیمانده ها وجود ندارد. در نهایت با توجه به سطح معناداری متغیر تخصص مالی کمیته حسابرسی (متغیر مستقل) که زیر ۰/۰۵ است (۰/۰۰۴) لذا تخصص مالی کمیته حسابرسی بر ثبات بانک تاثیر مثبت و معناداری دارد. از متغیرهای کنترلی نیز اندازه بانک، نرخ بازده حقوق صاحبان سهام، نسبت تسهیلات اعطایی به کل دارایی ها، تغییرات تسهیلات اعطایی و درصد کفایت سرمایه بر ثبات بانک تاثیر مثبت و معناداری دارد.

نتیجه گیری و پیشنهادها

کمیته حسابرسی جهت انجام نقش نظارتی و حفاظت از منافع سهامداران باید مستقل از مدیریت سازمان باشد از طرفی با توجه به اینکه کمیته حسابرسی یکی از سازوکارهای راهبری شرکتی است، در رابطه با پایش و راهبری عملیات و کیفیت اطلاعات واحدهای تجاری نقش اساسی دارد. لذا اعضای کمیته حسابرسی اثر بخش، قادر خواهند بود مدیریت را در راستای کاهش ریسک هدایت نمایند. بر همین اساس این پژوهش به دنبال بررسی تاثیر ساختار کمیته حسابرسی بر ثبات بانکهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. یافته های پژوهش حاکی از آن است که تمامی شاخص های کمیته حسابرسی از جمله اندازه، استقلال و تخصص مالی کمیته حسابرسی بر ثبات بانک تاثیر مثبت و معناداری دارد. در مورد تحلیل حاصل از نتایج نیز میتوان گفت کمیته حسابرسی یکی از کمیته های فرعی هیات مدیره است و بطور مستقیم با انتخاب و انتصاب اعضای هیات مدیره تشکیل می گردد (که این مورد میتواند منتج به استقلال کمیته حسابرسی شود) لذا این مهم در ایجاد عدم تقارن اطلاعاتی نقش اساسی داشته و عامل محدود کننده می باشد. بر همین اساس زمانی که بانکها کمیته حسابرسی اثر بخش (با افزایش در اندازه و تخصص مالی کمیته حسابرسی) داشته باشند، ریسک های مرتبط با کسب و کار بانکی از جمله نسبت تسهیلات غیر جاری (که می تواند نقش اساسی و منفی در سودآوری بانکها داشته باشد) و ذخایر مطالبات مشکوک الوصول غیرعادی کاهش می یابد که این مهم میتواند منجر به

افزایش در ثبات بانک شود. از طرفی دیگر نتایج نشان دهنده این است که اثربخشی کمیته حسابرسی اساساً ثبات بانک را میتواند از طریق افزایش در انگیزه ها برای حفظ نسبت سرمایه تقویت کند. با توجه به نتایج همواره استفاده کنندگان صورتهای مالی هنگام تجزیه تحلیل برای خرید سهام بانکها به متغیرهایی مانند اندازه، استقلال و تخصص مالی کمیته حسابرسی توجه داشته باشند زیرا این متغیر منجر به افزایش در ثبات بانک (با کاهش ریسک مرتبط با کسب و کار بانکی) می شود همچنین با توجه به اینکه هدف مدیران این است که اعتماد مالکان شرکت را فراهم کنند پس بایستی این نکته را در نظر بگیرند که همواره به دنبال کاهش ذخایر مطالبات مشکوک الوصول غیرعادی باشند که این مهم سرمایه گذاری در واحد اقتصادی را به شکل بهینه افزایش دهد در همین راستا یکی از عوامل محدود کننده برای متغیر مذکور، می تواند تلاش برای استقرار کمیته حسابرسی اثر بخش باشد. در ضمن بایستی سازمان بورس اوراق بهادار برای مشخص شدن ارزش واقعی بانکها، شفاف سازی اطلاعاتشان و درک بهتر عملکردشان، قوانین و مقرراتی را اتخاذ کنند که واحدهای اقتصادی از ابزارهای استفاده نمایند که از اندازه، استقلال و تخصص مالی کمیته حسابرسی مطلوب برخوردار باشد تا این مهم منجر به کاهش ریسک های مرتبط با کسب و کار بانکی شود. نتایج تحقیق حاضر نیز برای مدیران اقتصادی، تحلیلگران مالی، پژوهشگران و دانشجویان نیز حاوی اطلاعات مفیدی است؛ زیرا بررسی تاثیر ساختار کمیته حسابرسی بر ثبات بانکها از اهمیت بالایی برخوردار است.

منابع

- ✓ اربابیان، علی اکبر، سلطانی نژاد، اردشیر، (۱۳۹۱)، تأثیر تغییرات عدم اطمینان در شرایط اقتصادی بر قیمت سهام، مجله چشم اندازهای مدیریت مالی، شماره ۶، صص ۱۲۳-۱۴۲.
- ✓ رستم زاده، پرویز، صمدی، علی حسین، یادگار، زینب، (۱۳۹۷)، کیفیت نهادی، افزایش سهم بانکهای خصوصی و ثبات نظام بانکی در ایران، اقتصاد و الگو سازی، دوره ۹، شماره ۱، صص ۱۴۳-۱۷۱.
- ✓ سامانی پور، حسن، محمدی، تیمور، شاکری، عباس، تقوی، مهدی، (۱۳۹۹)، الزامات نظارت احتیاطی کلان و تأثیر آن بر ثبات نظام بانکی ایران، مجله اقتصاد مالی، دوره ۱۴، شماره ۵۲، صص ۱-۲۶.
- ✓ طاهری، ماندانا، (۱۳۹۹)، ریسک سیستمی و اثر آن بر ثبات بانکی، بررسی مسائل اقتصاد ایران، دوره ۷، شماره ۲، صص ۲۲۵-۲۴۱.
- ✓ فردوسی، مهدی، فطرس، محمد حسن، (۱۳۹۶)، اثرات ریسک اعتباری و ریسک نقدینگی بر عملکرد بانک ها، مدل سازی ریسک و مهندسی مالی دانشگاه خاتم، دوره ۲، شماره ۱، صص ۲۲-۴۱.
- ✓ معروفخانی، مجید، نوری فرد، یداله، صراف، فاطمه، (۱۴۰۱)، مدلی برای ارزیابی عملکرد کمیته حسابرسی در بازار سرمایه ایران، دوره ۱۱، شماره ۲، صص ۲۱۵-۲۳۲.
- ✓ موسوی، فاطمه السادات، دستگیر، محسن، (۱۳۹۹)، تاثیر ساختار مالکیت بر اثربخشی کمیته حسابرسی، چشم انداز حسابداری و مدیریت، دوره ۳، شماره ۳۰، صص ۱۲-۳۲.
- ✓ ولیزاده، عادل، سرادار قندچی، سید مجتبی، هدایتی، علی، صفری، مهرانگیز، (۱۴۰۰)، ارتباط بین ویژگی های کمیته حسابرسی و قابلیت مقایسه صورت های مالی با تاکید بر نقش مالکیت سهامداران نهادی، نشریه علمی- تخصصی حسابداری و فناوری های نوین، دوره ۱، شماره اول و دوم، صص ۱-۱۸.
- ✓ Ahsan Habib. Mostafa Monzur Hasan. Sabur Mollah. Philip Molyneux. (2021). "Financial statement comparability, earnings smoothing and loan-loss provisioning in banking". Electronic copy available at: <https://ssrn.com/abstract=3622974>.

- ✓ Al-eitan, G. N., Bani-Khalid, T. O. (2019). Credi risk and financial performance of the Jordanian commercial banks: a panel data analysis. *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*, 23, 1-13.
- ✓ Al-Musali, M.A., Helmi Qeshta, M., Al-Attafi, Abood, M.A., Al-Ebel, M. (2019). Ownership structure and audit committee effectiveness: evidence from top GCC capitalized firms. *International Journal of Islamic and Middle Eastern Finance and Management*
- ✓ Anandarajan, A., Hasan, I. and Lozano-Vivas, A. (2005) Loan loss provision decision: An empirical analysis of the Spanish depository institutions. *Journal of International Auditing and Taxation* 14 : 55 – 77.
- ✓ Cucinelli, D., Luisa Di Battista, M., Marchese, M., & Nieri, L. (2018). Credit risk in European banks: The bright side of the Internal Ratings Based approach. *Journal of Banking and Finance*, 93, 213-229.
- ✓ Ekinci, R., Poyraz, G. (2019). The Effect of Credit Risk on Financial Performance of Deposit Banks in Turkey. *Journal of Procedia Computer Science*, 158, 979–987.
- ✓ Hamdan Amer, Al-Jaifi. (2017) .Ownership Concentration, Earnings Management and Stock Market Liquidity: Evidence from Malaysia. *Corporate Governance. The International Journal of Business in Society*, Vol. 17 Issue: 3, pp. -, doi: 10.1108/ CG-06-2016-0139
- ✓ Kais Bouslah, K., Kryzanowski, L., M’Zali, B. (2018). Social Performance and Firm Risk: Impact of the Financial Crisis. *Journal of J Bus Ethics*, 149, 643–669.
- ✓ Moudud-Ul-Huq, S., Ashraf, B.N., Gupta, A.D., Zheng, C., (2018). Does bank diversification heterogeneously affect performance and risk-taking in ASEAN emerging economies? *Res. Int. Bus. Finance* 46, 342–362.
- ✓ Nguyen, Q., Dang, V., (2020). Audit committee structure and bank stability in Vietnam. *ACRN J. Finance Risk Perspect.* 8 (1), 240–255.
- ✓ Nguyen, Quang Khai. (2021). Audit committee structure, institutional quality, and bank stability: evidence from ASEAN countries. *Finance Research Letters*. Accepted 3 August 2021. <https://doi.org/10.1016/j.frl.2021.102369>.
- ✓ Quang Khai Nguyen (2021) Oversight of bank risk-taking by audit committees and Sharia committees: conventional vs Islamic banks. *Journal home page for Heliyon*. Volume 7, Issue 8, August 2021, e07798.
- ✓ Sun, J., Liu, G., (2014). Audit committees’ oversight of bank risk-taking. *J. Bank. Finance* 40, 376–387.
- ✓ Tsai-lien Yeh. (2010) Bank loan loss provision decisions: Empirical analysis of Taiwanese banks. *Journal of Financial Services Marketing* 14, 278 – 289.
- ✓ Zhou, G., Sun, Y., Luo, S., Liao, J. (2021). Corporate social responsibility and bank financial performance in China: The moderating role of green credit. *Journal of Energy Economics*, 97, 1-10.